

Foraast
6/10.1945

Een somber verhaal

MAUTHAUSEN

Het eerste bericht over Hollandse agenten, die boven Nederland waren „gedoopt” en door den vijand naar Mauthausen zijn gevoerd, bereikt ons van de hand van een overlevende uit dit kamp

Het station te Mauthausen is afgezet met 'n afdeling S.S. bewapend met geweren, machinepistolen en knuppels. Alle burgers worden van het stationnetje afgedreven en wij moeten uitstappen „Opstellen, drie aan drie” schreeuwt een Unterscharführer. Bij het uitstappen worden we al geslagen omdat het niet vlug genoeg gaat. Natuurlijk duurt het nu nog langer. Een der niet-Joden, de Amsterdammer Jan krijgt met een geweercolf een slag tegen zijn slaap en blijft met ingeslagen schedel liggen. Onze eerste kameraad die viel. Jan, kerel ik denk nog aan die avond in Amersfoort toen jij, nadat wij strafexerceren hadden gedaan, heel zachtjes door allen meegeeneried, het Wilhelmus zong en ons daardoor weer moed gaf vol te houden en ons niet klein te laten krijgen.

Ik zag nog, hoe de Unterscharführer Schimpfoesel aan den S.S.-man, die jou vermoordde, 50 sigaretten gaf als beloning. Wij marcheerden omringd door S.S., uit het station. Ach marcheren is veel gezegd. Wij sleepten ons meer, dan wij gingen. Ik ging helemaal achteraan en droeg met een Drentsen advocaat samen den 72-jarigen in Schoonhoven geboren Joodsen advocaat. Een enkele voorbijganger bleef staan en keek toe, hoe wij voortgedreven werden met knuppels en geweercolven. De meeste mensen echter verdwenen passief van de straat en gingen hun huizen binnen.

Eindelijk dan toch zagen wij het concentratiekamp. Een in oude stijl, van stenen muren opgetrokken bouwwerk.

Na met veel moeite enkele stenen trappen opgelopen te zijn, kwamen wij bij de hoofdingang. Een grote massief eikenhouten poort met ijzerbeslag en wij strompelden het kamp binnen. Na twee uur werden onze namen afgeroepen en moesten we onze bagage laten inschrijven. Er stonden verschillende tafeltjes en achter elk tafeltje zaten een gevangene en een S.S.-man die ons inschreven.

Ik moest een stenen trap af, kreeg echter bovenaan een duw en belandde volledig versuft beneden, waar een straal water op mij gericht werd.

„Ausziehen a bissel schneller was wollst du wohl?” Elk der woorden ging gepaard met stokslagen. Dan werd ik in een grote betegelde badruimte gedreven, waar een tiental stoeltjes stond, waarop wij plaats moesten nemen. Onze bewakers voor het merendeel jongens van ongeveer 20 jaar, amuseren zich prima. Plotseling komt in een razend tempo een officier op een motor aangeregen en blijft voor onze groep staan. „Halt, es sind zwei Nichtjuden dabei. Wer Nichtjude ist, vortreten!” Toon P., een Amsterdammer treedt naar voren. „Wo ist der Zweite?!” De tweede onze makker Jan, lag met ingeslagen schedel op het station. Bliksemsnel vlogen de gedachten door mijn hoofd en... ik trad naar voren. „Abführen die zwei”. Dat redde mijn leven.

Een der ergste dingen, die ik beleefde volgt hier.

Hollanders sterven

Zeven en veertig jonge kerels staan voor de schrijfkamer van het concentratiekamp Mauthausen in Oostenrijk opgesteld. Zij zijn gekleed in een hemd en een broek; meer kleding zijn zij niet waard, daar ze toch moeten sterven: Ziereis, de Lagerkommandant, die negen maanden later onder mijn handen zou sterven, heeft hiertoe het bevel gegeven. Met een inktpotlood krijgen de gevangenen een nummer op hun borst geschreven van 1 tot en met 47.

Zij kijken nieuwsgierig in het rond, niet wetende wat er gaat gebeuren. Er zijn zelfs jongens bij, die hoopvol kijken en denken, dat het hier wel beter zal zijn als daar waar ze geweest zijn. De toegangsdeur van het kamp wordt geopend; enkele personen, in uniform gekleed, komen het kamp binnen en begeven zich naar de groep voor de schrijfkamer.

Het zijn de gowleider van Ober-Donau, Eigruber, met zijn voornaamste medewerkers Palthen en Franz Ziereis met den leider der politieke afdeling Schulz. Zij monsteren het groepje gevangenen en stellen enkele vragen. Intussen geeft de Lagerkommandant Ziereis bevelen aan den Unterscharführer Gogel, een negentienjarig tenger persoon. Ziereis klopt Gogel op de schouder. Een gevangene wordt geroepen, het is de beroepsmisdadiger Josef Pelzer uit Dortmund, hij krijgt van Gogel een pakje sigaretten en luistert aandachtig naar wat hij doen moet om nog een pakje sigaretten te verdienen.

Enkele commando's klinken en het groepje gevangenen marcheert uit het kamp naar de „Wienergratsen”, een steengroeve. De ring van bewakers rond het werkterrein wordt intussen versterkt. De gevangenen komen, na een trap van pl.m. zeventig treden te zijn afgedaald, in de steengroeve en krijgen elk een houten draagstel op hun rug gebonden. Andere gevangenen moeten hierop zware stenen laden van vijftig tot zestig kilo.

Onder stokslagen worden de slachtoffers weer de stenen trap opgeslagen. Sneller... sneller... willen jullie wel lopen... Gogel en Pelzer lopen als gekken heen en weer, slaande, waar ze maar kunnen. Steeds harder lopen de gevangenen met hun zware last op de rug. Wie het hardst kan lopen, krijgt de minste slagen.

Als eerste slachtoffer valt Joseph Bukens, zijn steen valt van de drager, hij wil zich bukken om de steen weer op te rapen en dan krijgt hij van Pelzer een schop, zodra hij hals over kop in een veertig meter diepe afgrond stort... Na vijf minuten lopen moeten de gevangenen hun stenen op een grote hoop storten en dan rennen zij zo hard zij kunnen terug om nieuwe stenen te halen.

Schoten knallen de achterblijvers, die niet snel genoeg voorwaarts komen worden met een revolverschot door Gogel gedood. Cornelis Drooglever heeft een buikschot en probeert zich op te richten, hij valt terug. Eén der bewakers heeft medelijden

met hem en maakt met een machinepistoolschot een einde aan dit leven. Later werd hij door dit bewijs van medelijden met 3 weken gevangenis bestraft. Machteloos zie ik toe hoe de jongens stuk voor stuk vermoord worden.

Gogel heeft een fles brandewijn en maakt er een veelvuldig gebruik van. Verschillende gevangenen, die in de omgeving werken, worden door verdwaalde kogels getroffen.

's Avonds zijn er nog twaalf jongens over, welke in de bunker gebracht worden om daar te overnachten.

Ik bid in mijn bed dat een wonder zal geschieden. Het wonder gebeurde niet. De volgende dag zijn ook de overgebleven 12 jongens vermoord.

28 gevangenen werden door Gogel met revolverschoten omgebracht.

14 door den beroepsmisdadiger Pelzer.

5 door toekijkende bewakers.

In de doodberichten welke de familieleden ontvingen staat „auf der Flucht erschossen”.

BERNHARD SLIER.